



עפ"ג 49486/03/15 - ד ט נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליימ
לפני כב' השופטים - י' נועם, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

עפ"ג 49486-03-15 ד ט נ' מדינת ישראל

ד ט

המערער

ע"י ב"כ עו"ד מיכל רובינשטיין - מטעם הסניגוריה הציבורית

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק דין

השופט י' נועם:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-משפט השלום בירושלים (כב' השופט ש' הרבסט) בת"פ 59381-01-13, מיום 8.2.15. המערער הורשע, על-פי הודאתו, בעבירות של תקיפה בת-זוג בנסיבות מחמירות - לפי סעיף 382(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ובעבירת תקיפה - לפי סעיף 379 לחוק הנ"ל. בית-משפט קמא גזר על המערער מאסר בפועל לתקופה של שלושה חודשים ויום, לריצוי של ממש בין כותלי הכלא; חמישה חודשי מאסר על-תנאי; פיצוי למתלונן בסך של 2,000 ₪; וחויב לחתום על התחייבות על סך 1,000 ₪ להימנע מלעבור עבירות שבהן הורשע.

2. על-פי עובדות כתב-האישום, העומדות ביסוד הודאתו של המערער, ביום 16.9.12 ב, פרץ ויכוח בין המערער לבין בת-זוגו (המתלוננת). המערער דחף את המתלוננת באמצעות ידיו והכה אותה בפניה. כאשר ניסתה המתלוננת להתגונן באמצעות ידיה, נשך אותה המערער בידה הימנית. משהבחין עובר-אורח בנעשה, וניסה להרחיק את המערער מהמתלוננת - דחף אותו המערער, הכה אותו בפניו, השליך עליו כיסא ובעט בבטנו ובחזהו.

הודאתו של המערער ניתנה בגדרו של הסדר טיעון, לפיו הוגש נגדו כתב-אישום מתוקן. על-פי ההסדר, הוסכם כי בשלב ראשון יקבע שהמערער ביצע את העבירות האמורות, וכי בכפוף ל"תסקיר חיובי" משירות המבחן שיצביע על "הליך שיקומי מוצלח של גמילה מאלכוהול וסמים", לא יורשע המערער ויוטל עליו שירות לתועלת הציבור או צו מבחן ללא הרשעה. הובהר למערער במסגרת הסדר הטיעון, כי בית-המשפט אינו כבול להסדר.

3. המערער, הנו יליד 1991, רווק המתגורר בבית הוריו. מתסקירי שירות המבחן עולה, כי קווי אישיותו ילדותיים,



ובהתנהגותו בולט קושי בהתארגנות ובלקיחת אחריות. קושי זה מלווה את התנהלותו של המערער לאורך ניהול ההליכים בתיק, וכן את יחסו לשירות המבחן. עוד עולה מהתסקירים, כי המערער לא סיים את כל בחינות הבגרות, שכן בהיותו כבן 18 סבל מפגיעת ראש, שממדיה והשפעותיה אינם ברורים דיים. בכל הנוגע למעשי העבירה, לא נטל המערער אחריות מלאה. הוא תלה את האשם הן בקנאותה של המתלוננת, שהייתה בת-זוג באותה תקופה, והן במצבו שלו - עת היה במצב של שכרות, לטענתו. המערער מתפרנס כיום מעבודה כברמן במסעדה ב. הוא אינו נתמך על-ידי משפחתו; ומשכך יכולתו הכלכלית מוגבלת.

4. אסקור להלן את השתלשלות ההליכים בערכאה הדיונית, עד למתן גזר-הדין.

בתסקיר שירות המבחן, שהוגש לבית-משפט קמא ביום 15.1.15, צוין כי המערער התקשה להגיע לפגישות במועד והביע התנגדות נחרצת לביצוע שירות לתועלת הציבור. על-כן המליץ שירות המבחן להרשיע את המערער ולהטיל עליו עונש מוחשי של מאסר בעבודות שירות, מאסר על-תנאי ופיצוי למתלוננים.

בדיון שהתקיים בבית-משפט קמא ביום 19.1.15 הסביר המערער, כי לא הבין כשורה מהו עונש של שירות לתועלת הציבור, הודה כי לא לקח את התיק "ברצינות" הראויה, וביקש כי תינתן לו הזדמנות נוספת לבצע שירות לתועלת הציבור. בית-המשפט נעתר לבקשתו והזמין תסקיר משלים, תוך שהבהיר למערער, כי ככל שלא ישתף פעולה עם שירות המבחן יוטלו עליו אמצעי ענישה חמורים יותר מהסדר הטיעון, שהנו הסדר מקל.

בתסקיר משלים מיום 21.5.14 צוין, כי המערער הביע רצונו להתקדם בחייו ולהשתלב בלימודים, אך הוא חש שאינו זקוק לטיפול. עוד צוין, כי המערער הבהיר לקצינת המבחן שהוא אינו מעוניין לבצע שירות לתועלת הציבור, אלא בהיקף של "שעות ספורות". לאור האמור, חזר שירות המבחן על ההמלצה להטיל על המערער מאסר בעבודות שירות, לתקופה קצרה.

בדיון שהתקיים בבית-משפט קמא ביום 17.6.14, טענה ב"כ המערער, כי דבריו של המערער בעניין היקף שעות השירות לתועלת הציבור לא פורשו כהלכה על-ידי קצינת המבחן, וכי המערער מוכן לבצע 120 שעות שירות לתועלת הציבור. מנגד, טענה ב"כ המאשימה באותו דיון, כי הסדר הטיעון היה מותנה בקבלת תסקיר חיובי, ומשהמערער לא עמד בתנאיו - מן ראוי להשית עליו מאסר של חודש ימים לריצוי בעבודות שירות. בתום אותו דיון דחה בית-משפט קמא את הטיעונים לעונש ליום 5.4.14, זאת אגב הזמנת תסקיר משלים, שיתייחס לטענותיו של המערער, לפיהן "לא הבין



את המציאות בה הוא שרוי ולא הסביר עצמו היטב לקצין המבחן", כמו-גם הזמנה במקביל של חוות דעת מהממונה על עבודות השירות, בדבר התאמתו של המערער לביצוע עבודות שירות.

ביום 14.8.14 הודיע הממונה על עבודות השירות לבית-משפט קמא, כי המערער זומן לראיון פעמיים, אך לא התייצב. ביום 29.9.14 הוגש תסקיר משלים משירות המבחן, שבו צוין כי המערער לא הגיע לשלוש הפגישות שתואמו עמו. באשר לטענת המערער, לפיה לא הבין את משמעות המעמד שבו הוא נמצא, העריך שירות המבחן כי מדובר בטענה שבסיסה התנגדות המערער לעצם העמדתו לדין. שירות המבחן חזר על המלצתו להשית על המערער מאסר לתקופה קצרה, לריצוי בעבודות שירות.

ביום 26.10.14 הגיש שירות המבחן לבית-משפט קמא תסקיר משלים בעניינו של המערער, ובו צוין כי הלה פנה ביוזמתו למתאם תכניות שירות לתועלת הציבור במחוז תל-אביב. חרף העובדה, כי הוכנה תכנית שירות לתועלת הציבור בעניינו של המערער, חזר שירות המבחן על העמדה, לפיה המערער אינו מתאים לבצע שירות לתועלת הציבור, ואף מצא את פנייתו העצמאית של המערער כמניפולטיבית.

הדיון שהיה אמור להתקיים ביום 27.10.14 נדחה למחרת היום, בשל איחורו של המערער לבית-המשפט, ולנוכח בקשת באת-כוחו לדחות את הדיון, בשל דיון אחר שנקבע לה באותה השעה. בית-המשפט דחה את הדיון כמבוקש והטיל על המערער הוצאות בסך 500 ₪.

הטיעונים לעונש הושמעו על-ידי הצדדים בערכאה דיונית ביום 28.10.14. ב"כ המאשימה עתרה למתחם ענישה הנע בין מספר חודשי מאסר לבין 18 חודשי מאסר, וביקשה למקם את המערער ברף הבינוני של המתחם, זאת מחמת אי-שיתוף הפעולה עם שירות המבחן ואי-נטילת אחריות מלאה למעשיו. ב"כ המערער ציינה באותו דיון, כי המערער סובל מקשיים בעמידה במסגרות ובלוחות זמנים, וכי בנסיבות העניין יש להסתפק במאסר על-תנאי, ללא עונש מוחשי. המערער ציין באותו דיון, כי חשש שיוטל עליו שירות לתועלת הציבור, וכי הוא אינו יכול לרצות מאסר בעבודות שירות הואיל והוא עובד. בתום אותו דיון, לאחר התייעצות עם באת-כוחו, הודיע המערער כי הוא מסכים לבצע מאסר בעבודות שירות, וביקש כי תינתן לו הזדמנות נוספת להגיע לראיון במשרדי הממונה. בית-משפט קמא דחה את הדיון פעם נוספת לשם קבלת חוות דעת מהממונה על עבודות השירות, הדגיש כי הוא עושה זאת היות שמדובר בנאשם צעיר ללא עבר פלילי, והדגיש כי לא תינתן למערער הזדמנות נוספת.



לקראת הדיון האחרון בפרשת גזר-הדין בבית משפט קמא, ביום 8.2.15, נמסרה הודעה נוספת של הממונה על עבודות השירות, בדבר אי-התייצבותו של המערער לפגישה שנקבעה לו במשרדי הממונה ביום 12.1.15. בדיון מיום 8.2.15 הסביר המערער כי בחר שלא להתייצב במשרדי הממונה, הואיל והדבר היה פוגע בעבודתו במסעדה בתל-אביב.

5. בגזר-דין מיום 8.2.15, שבגדרו אף הורשע המערער, הדגיש בית-משפט קמא את חומרת עבירות האלימות הנדונות ונסיבות ביצוען, וסבר כי מתחם הענישה ההולם הנו מאסר קצר שניתן אף לרצות בדרך של עבודות שירות ועד לשנת מאסר בפועל. בכל הנוגע לעונש המתאים, התחשב בית-המשפט לקולא בהודאתו של המערער, בגילו הצעיר, בנסיבותיו האישיות שתוארו בתסקירי שירות המבחן ובטיעוני באת-כוחו, וכן בעובדה שמדובר בהרשעה ראשונה ויחידה. בית-המשפט ציין, כי למרות שהמאשימה סברה מלכתחילה שיש להטיל על המערער מאסר לריצוי בעבודות שירות - לא השכיל הלה לנצל גישה מקלה זו, יחסיו עם שירות המבחן עלו על שרטון והוא אף נמנע מלהתייצב לראיון לפני הממונה על עבודות השירות. לשיטתו של בית-משפט קמא - "זוהי דוגמה שבה נוטל המערער חבל עונשי רחב שמוענק לו על-ידי המאשימה, וכורך אותו סביב צווארו במקום להשתמש בו כדי להיחלץ ממצבו". עם זאת, לא התעלם בית-משפט קמא מנסיבותיו האישיות של המערער, לרבות בעיותיו הרפואיות והעובדה שהוא סובל מפגיעת ראש קשה. בנסיבות האמורות, סבר בית-משפט קמא, כי העונש המתאים אמור להימצא בחלקו האמצעי של מתחם הענישה ההולם; וגזר את דינו, כאמור, למאסר בפועל של ממש לתקופה של שלושה חודשים ויום, בצד מאסר על תנאי, פיצוי המתלוננים וחתימה על התחייבות.

6. בהודעת הערעור הלין המערער על חומרת העונש. ב"כ המערער ציינה, כי בית-משפט קמא שגה בפירושו את התנהגות המערער כזלזול וחוסר רצון להיחלץ ממצבו; ואף לא ייחס משקל ראוי לנסיבות חייו הקשות של המערער. בנוסף, טענה ב"כ המערער, כי קיים פעם בלתי סביר בין העונש שלו עתרה המשיבה מלכתחילה (שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה), לבין העונש שנגזר על המערער בסופו של יום (מאסר בפועל). עוד טענה ב"כ המערער, כי הטלת מאסר בפועל של ממש, על צעיר ללא עבר פלילי, בגין עבירות כמו הנדונות, חורגת ממדיניות הענישה במקרים דומים, ועלולה להסב למערער נזקים לא מבוטלים על-רקע מצבו הנפשי. היא ביקשה, כי תינתן למערער במסגרת הערעור, הזדמנות נוספת, אחרונה, בטרם יישלח אל מעבר לסורג ובריה. כמו-כן, ביקשה ב"כ המערער מבית-המשפט לבטל את רכיב ההוצאות שהוטל על המערער בגין האיחור לדיון בפרשת גזר-הדין; ובפרט כאשר המאשימה לא עתרה להטלת הוצאות ואף הסכימה לדחות את הדיון ביממה, מה-גם שההוצאות הוטלו מבלי שניתנה למערער זכות טיעון בעניין זה. במסגרת הדיון בערעור, הוגשו ללא התנגדות המשיבה ראיות נוספות מטעם המערער: האחת - חוות דעת והמלצות על-סמך אבחון פסיכולוגי מטעם השירות הפסיכולוגי של עיריית בית-שמש, משנת 2007; והשנייה - דו"ח פסיכו-דיאגנוסטי שנערך



בעניינו של המערער בחודש מארס 2015. מחמת צנעת הפרט, לא יפורטו הממצאים וההמלצות שבמסמכים האמורים. ב"כ המערער טענה, כי חוות-הדעת, המתארות את אישיותו של המערער, מסבירות את התנהלותו לאורך ההליך, את קשיי תפקודו ואת ליקוייו בהבנת המציאות; ויש בהן כדי להצביע על הנזק שעלול להיגרם לו, ככל שיישלח לריצוי מאסר בין-כותלי הכלא.

7. במהלך הדיון בערעור, ביום 17.5.15, הורינו על הזמנת חוות דעת עדכנית מהממונה על עבודות השירות, והדיון בערעור נדחה לתכלית זו. ביום 25.6.15 נתקבלה חוות דעתו של הממונה לעבודות השירות, לפיה המערער מתאים לבצע מאסר בעבודות שירות, והומלץ לשבצו במרכז יום לקשיש במרכז הארץ.

8. בדיון בערעור, שהתקיים ביום 12.7.15, טענה ב"כ המערער כי ניתן להסתפק בהרשעה בדין בצד מאסר על-תנאי; וסברה כי בנסיבות המקרה, אין מקום להטיל על המערער עונש מוחשי. לחלופין, הציעה כי יוטל על המערער שירות לתועלת הציבור, ולחילופי חילופין - מאסר בעבודות שירות לתקופה קצרה.

ב"כ המשיבה גרס, כי אין עילה להתערב בגזר-דינו של בית-משפט קמא, זאת ממכלול הטעמים שהובאו בגזר-דינו של בית-משפט קמא, ולנוכח התנהלותו של המערער לאורך כל ההליך המשפטי.

9. לאחר בחינת טיעוני הצדדים, הגענו לכלל מסקנה, כי יש מקום להקל בדינו של המערער, בכל הנוגע לרכיב המאסר בפועל.

העבירות שביצע המערער חמורות, ובפרט - בנסיבות ביצוען. הוא תקף את בת-זוגו ברחוב, חבט בפניה, נשך את ידה והשפילה; ובהמשך - נקט אלימות קשה נגד עובר אורח שנחלץ לעזרת המתלוננת, עת הכה אותו במכות אגרוף בפניו, השליך עליו כיסא שפגע בראשו, וכן בעט בבטנו ובחזהו. לנוכח מהות העבירות ונסיבות ביצוען, ומדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, סבורים אנו כי אין להתערב במתחם הענישה שנקבע על-ידי בית-משפט קמא, קרי - מאסר קצר שניתן אף לרצות בדרך של עבודות שירות, ועד לשנת מאסר בפועל. עם-זאת, מצאנו מקום להתערב בעונש המתאים, בכל הנוגע לרכיב המאסר בפועל, כך שעונש זה ירוצה בעבודות שירות, ולא בין כותלי הכלא. לכאורה, לאור התנהלותו של המערער בערכאה הדיונית, עת נמנע מלהתייצב במשרדי הממונה על עבודות השירות, היה מקום להשית עליו מאסר לריצוי בין כותלי הכלא, מהטעמים שציין בית-משפט קמא. ואולם, לנוכח השינוי שחל בשיתוף הפעולה של המערער עם הממונה על עבודות השירות, שבא ככל הנראה רק בעקבות גזר-הדין המחמיר והגשת הערעור, ולאור



העובדה שמדובר בצעיר נעדר הרשעות קודמות, הסובל מהפרעות אישיות ומליקויים תפקודיים, כמפורט בהרחבה בחוות הדעת הפסיכולוגיות שהוגשו במהלך הערעור - סבורים אנו כי יש מקום להורות שהמאסר בפועל ירוצה בעבודות שירות, מה-גם שזה היה העונש המקורי שלו עתרה המשיבה לאחר הגשת תסקירי שירות המבחן.

בנוסף, החלטנו לבטל את החיוב בהוצאות בסך 500 ₪ בגין איחור המערער לדין מיום 27.10.14, זאת ולו מן הטעם שלא ניתנה למערער או לב"כ זכות טיעון בעניין זה.

10. על-יסוד האמור לעיל, מתקבל הערעור, במובן זה שרכיב המאסר בפועל לתקופה של שלושה חודשים ויום אחד ירוצה בעבודות שירות. החיוב בהוצאות בסך 500 ₪ יבוטל. יתר רכיבי גזר-הדין יותרו על כנם.

עבודות השירות תבוצענה במרכז יום לקשיש "אביבים" ברמת-אביב, תל-אביב, כמפורט בחוות הדעת מיום 25.6.15 של הממונה לעבודות השירות. המערער יחל לבצע את עבודות השירות ביום 6.10.15, ובמועד זה יתייצב בשעה 08:30 ביחידת עבודות השירות במפקדת מחוז מרכז של שב"ס, ברמלה.

לאור קשייו של המערער להסתגל למסגרות וללוחות זמנים, ולנוכח אי-התייצבותו במועד בעבר לפגישות לא מעטות בשירות המבחן ובמשרדי הממונה על עבודות השירות, מובהר למערער כי אם לא יקפיד לבצע את עבודות השירות בתנאים שנקבעו על-ידי הממונה, מוסמכים גורמי שב"ס להורות על הפסקת עבודות השירות ועל נשיאת יתרת המאסר בין כותלי הכלא.

על המזכירות להמציא עותקים מגזר-הדין לב"כ המערער, לפרקליטות, לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

ניתן היום, ה' באלול תשע"ה, 20 באוגוסט 2015, בהיעדר הצדדים, על-פי הסכמתם.

משה בר-עם, שופט

**רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת**

יורם נועם, שופט